

Szülőfaluja felemelkedésén munkálkodik

Portrévázlat egy hnb-titkárról

Csöndesek a zsérei (Zirany) utcák. Dél felé jár az idő, éppen csukják a boltot. Itt érdeklődöm, merre lakik Macskai Tamás. Beszédes asszony szegődik mellém, s míg keresztülvágunk egy udvaron és kertben, a másik utca felé, szinte minden lényegeset megtudok a faluról.

A hnb-titkárhoz rosszabb időpontban nem is jöhettek volna. Vendégek vannak Macskai-éknál, megzavarom a diskurzusukat. Zavarban is vagyok emiatt, a házigazda azonban előzékenyen tessékkel a szobája felé — ott nyugalom van, beszélgethetünk.

— A fiam jött haza a családjával látogatni — mondja, majd helyet kínál. Szabódik egy kicsit, szűk a szoba, de itt jólesik egy kis nyugalom a munka után, ha hazajön. Ilyenkor húzódik be a szoba csöndjébe.

Már az első pillanatban, az első szavak ízeletése után megállapítható, hogy szenvedélyesen közéleti gondolkodású. Szinte nincs is magánélete — gondolhatnánk róla, hisz bárhol vesszük fel a beszélgetés fonalát, mindig a közösségi kérdésekhez jutunk egyre közelebb.

Országos ügyek éppúgy érdeklik, mint a vidékiek vagy a szülőfalujáé, amelyben már tizenhat éve a pártszervezet elnöke. Részesarató volt ő is, akár sok más zsérei a burzsoá köztársaságban. Építkezéseken dolgozott, ment a kenyér után félországnyi távolságokra.

— Együtt arattunk az aszszonnyal. Nagybirtokosok földjén telt a nyár, aztán a feleségem hazajött, én meg szedtem a sátorjamat és mentem az építkezésekre. Kellett a kenyér. A felszabadulás után Ruzomberokban dolgoztam, ötvenben már Kolín mellett, gátipítésen. A feleségem meg írta a leveleket: gyere haza, mindig távol vagy, nem élet ez így... Valóban nehéz élet volt, különösen nem fiatal házasságoknak való. Igaz, megkerestem 16–18 000 koronát is régi pénzben, de hát mit ér az, ha távol volt a család? S bizony a kereset jó részét elutazta az ember. Így volt ezzel csaknem mindenki akkoriban. A végén csak hazajöttem, itthon a hét-nyolc ezressel is jobb volt, mint távolban a duplájával. Huszonöt

éve dolgozom ugyanazon a munkahelyen. Aranyosmaróton a Zdrojban.

Ma a falu melletti mészgyárban dolgozik a zséreiak zöme. A hegy, a Zsibrica — melyen állítólag Marcus Aurelius légiói védekeztek a markománok támadásaival szemben — ma mészkövével az itt lakókat szolgálja.

Macskai Tamás örül a változásnak, az ötvenhattól üzemelő gyárnak, a községben szaporodó új, korszerű házaknak, de van bosszankodnivalója is. Bántja a falu közepén halmozódó szemét, amely elcsúfítja a szép házsorok környezetét.

— Az egész világon problémák a szemét, itt is — mondja kicsit fanyarul.

A falu közepén éktelenkedő gödör magában sem esztétikus látvány, szemétkupacokkal „körülcsipkézve” pedig egyenesen riasztó. Meg kell találni a megoldást — mondok —, ha másképp nem, a járási szervek segítségével.

Már a falu egyik dombra kúszó utcáján lépkedünk, elnézve a faragott kapukat (még 1869-ből valót is találunk). Családjára terelődik a szó. Két fiút neveltek fel a feleségével, felépítettek egy nagy házat és bizony csak kiröppent mindkettő a fészekből. Egyikük ugyan helyben lakik, de a másik már Morvaországban eresztett gyökeret, oda nősült. Nyáron aztán a nagyapa tanítgatja az unokát magyar szóra.

— Nem mondom, hogy nem bántott eleinte a dolog, de hát mit is tehetnének? Szerintem egy a fontos: jó ember legyen

az ember, bárhol is él, mert én csak jó és rossz embert ismerlek. Azt azért nehéz megszokni, hogy ketlecskén maradtunk a házból. De hát tudja: ma már nem lehet ráikkantani a gyerekekre, hogy „ott maradj a siskó mögött, te.”

Áll még a siskó is, pontosabban a kemence a szülői házból. Átmegyünk az udvarra, benézünk a szobába is. Hamisítatlan itt minden, a mesetergendőtől az utolsó szegig. Akár össze is téveszthetnénk a két éve megnyitott tájházzal, az akkor még itt lakó két magyar pedagógus, a Kovács házaspár dédelgetett és megvalósított tervével. Sok-sok munkával és természetesen mások segítségével hozták tető alá. Azóta Dunaszerdahelyen (Dunajská Streda) laknak, de a helybeliek ma is szeretettel gondolnak rájuk. Szívfűgük volt a falu kulturális élete, s nem akadt ember a községben, akivel ne értettek volna szót.

— Azóta bizony némileg visszaesett a falu kulturális élete...

Macskai Tamás mindenről beszél, ami a falu sorsával rokon. Névén nevezi, szinte a szemével becéli a tájház veretékkel összegyűjtött kincseit, a faragott bölcstől az utolsó kanálig, varrottasig. De büszkén említi az új, 1975-ben megnyitott önkiszolgáló üzletet is. Ő maga is sok napot dolgozott le az építésénél. Most épül a zöldség- és a húszület is. Tágas, korszerű lesz, nagy raktárhelyiséggel, szociális berendezéssel.

Többször megállunk falunézés közben. Az egyik portán palánkot emelnek az udvar elé, azt is megsejleljük. Dolgos nép lakik itt, csaknem mindenütt serénykednek. Közben szó esik a közéleti munkáról is. Macskai Tamás abból is jócskán kiveszi a részét. Járási képviselő, ez is sok elfoglaltsággal jár.

Rohan az idő, már jócskán benne járunk a délutánban, amikor elválnak. Örömmel mutatta meg a faluját, és én örülök annak, hogy ismét megismerhettem egy embert, aki szóval és tettel, féltő gondnal munkálkodik szülőfaluja felemelkedésén.

KÖVESDI KÁROLY

Strandolók

[A szerző felvételei]

Milyen a vadasi hévíz?

Párkány (Štúrovo) mellett, alig két-három közhajításnyira a főúttól, a Vadas elnevezésű határterésben éppen akkor szorultak le a fürdőtoronyok. A munkabrigád vezetője örömmel újságolta: „Bizony, hévízet találtunk.” Juhaniak Árpád elvtárs, a városi nemzeti bizottság elnöke pedig lelkesen mutogatta a tervrajzokat: „Termál-fürdőt építünk a Vadas helyére.”

Az előző megbízási időszak utolsó esztendejében, három évvel ezelőtt történt ez. Menjünk, nézzük meg, mi lett a tervből, az ígértből?

Délelőtt 10 óra. A „terep-szemlét” a pénztár melletti bejáratnál kezdem. Pétervári László, a nyugdíjasként négyórás foglalkoztatásban alkalmazott pénztáros az előbb számolta meg: eddig 208 felnőtt és 224 gyermek váltott jegyet. Nézelődöm.

— A barnákat nézi? — kérdezi a pénztáros. — Legtöbbjük jáltus tizenötödike, a megnyitás napja óta törzsvendégeknek számít. Egyébként a nők különös mód értik, hogy miként barnuljanak le. Különbözően jól teszik. Egészséges az. Hát csak napozzanak, sütkérezzenek.

Nem mondható napbarnított-nak viszont Csányi Károly, a fürdő vezetője. Megértem, hogy nincs ideje a napozásra, amikor gondjáról szól:

— A fürdőtelep területe 22 hektár. Harminc alkalmazottunk van. Ne csodálkozzon ezen, reggeltől este hétig tartunk nyitva, a munkaidő pedig természetesen csak nyolc óra. Két medencét már átadtunk rendeltetésének. A másik kétet építik. Minden medencének külön felügyelője van. Minden nap ellenőrzés. Most kísérem ki a járási híglénikust. Délben vízmintáért jönnek az igazgatóságtól. Arról van szó, hogy a forrás hőmérséklete 40 fokos termálvíz, de pontos vegyi összetétele még nem ismeretes, csak mérések,

Az úszók számára kijelölt medence 25x21 méteres. Lejtős aljú, 0,4 métertől 1,5 méter mélységig. Ebben a medencében 24–26 C hőfokú a víz. A másik medence mérete 20x21 méter. Mélysége: 2 méter. A víz hőfoka 30 C fok. Ez inkább a fürdőzőknek és nem az úszóknak való.

A két medence között sétálva rögtönzött véleménykutatást rendezek. Egyetlen kérdés: Milyen a víz?

L. Dezső, 35 éves papírgyári munkás: Nagyon jó, üdítő. Jobb, mint otthon, a kádban.

R. József, 13 éves alapiskolás: Pompás. Olyan fejéseket ugrok bele, hogy no...

B. Lajosné, 60 éves nyugdíjas: Az unokák is dicsérik. Nekem elég, ha csak üldögélek benne.

L. István, 67 éves nyugdíjas: Ez kimondottan gyógyvíz. Nekem elhiheti, azért járok ide Sztetéről. Mehetnék más fürdőbe is, közelebb, de ennek a víze gyógyít. Nem hasogat a derekamban, a lélegzés is könnyebb, amióta idejárom.

Gy. Kálmán, 42 éves gépész: Ne kérdezze, inkább fürdőjön meg, úgy tudja meg majd igazán, hogy ez nagyon jó víz.

C. Renáta, 23 éves hivatalnok: Ha nem lenne kitűnő, akkor én és a barátom inkább a Dunára járnánk, de már szabadságunk ötödik napját itt töltjük.

M. György, 28 éves vasutas: A víz pompás. Azért jöttem a szolgálatból mindjárt ide.

Sz. Ferenc, 38 éves tanító: Nagyon jó. Strandolásra, de gyógyfürdőzésre is alkalmas.

A kijárat melletti épületben működik a fürdőtelep hangosbemondójának központja. Kezelője Gelle Zoltán elektrotechnikus. Most azonban más, fontosabb munkája van, vakációna, Gelle Sztaniszláv helyettesíti.

— Program szerint húsz percig zenét adunk, esetleg közleményeket olvasunk be, aztán egy óra szünet következik

Már hatodik esztendeje

Főiskolások nyári aktivitása a Slovlikban

Olyan igazi nyári délelőtt van, amilyen ezen a nyáron csak nagyon kevés volt. Ilyenkor sokan töltik szabad idejüket a vízparton. Pihennek, üdülnek. Fiaitok csakúgy, mint az idősebbek. De sok üzemben, vállalatban éppen a nyáron van a legnagyobb szükség a munkásokra. Így van ez a konzervgyárakban is. A Slovlik dunaszerdahelyi (Dunajská Streda) üzemében már a hatodik nyáron segítene a bratislavai Komenský Egyetem bölcsészkarának diákjai.

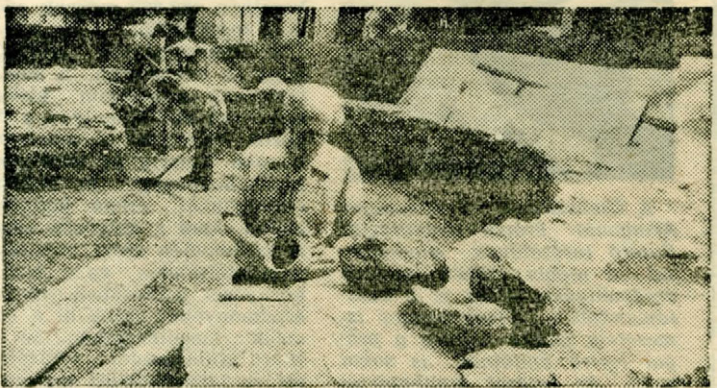
— A nyarat már el sem tudjuk képzelni nélkülkük — mondja Gaál Dezső, az üzem közigazdája. — Ezen a nyáron szívesen dolgoznak az üzemben, júliustól szeptemberig három csoportban. Néhány nap

múlva a második csoport fejezte be négyhetes munkáját üzemünkben. Valamennyien igyekeztek, és nagyon jól dolgoztak. Előgedettek vagyunk velük.

Körülnéztünk az üzemben, vajon mit jelentett a hallgatók számára a négy hét.

Öszibarackot adagol a gép. Hozzá vizet, cukrot. A szalag végén négy lány csomagolja a lezárt üvegeket. Délelőtt van, még nem látszik rajtuk a fáradtság. Reggel hatkor kezdték a munkát. Éva, Magda, Zsuzsa és Viera a Komenský Egyetem bölcsészkarának jövődó hallgatói.

— Milyen volt a dunaszerdahelyi nyár, a négy hét az üzemben?

Jelentős régészeti leletek bukkantak tavaly az építőipari dolgozók Michalovcában. Egy, a Nagymyrva Birodalom idejéből származó rotundát tártak fel. A képen: dr. Jaroslav Vízda kandidátus, a Zempléni Múzeum igazgatója, a rotunda melletti sírok feltárása során talált edényt vizsgálja.

(Felvétel: A. Haščák — ČSTK)

— Nem volt könnyű, az biztos. Főleg az első napok voltak nagyon nehezek. Egy-egy műszak után holtfáradtan zuhantunk az ágyba. Szokatlan volt számunkra ez a munka. De az első hét végén már úgy dolgoztunk — a csoportvezetők szerint — mint az üzem állandó dolgozói. Igyekeztünk, hogy minél jobb eredményt érjünk el. Az egyes csoportok ugyanis versenyeznek. Minden műszak végén értékelik a napi munkát. És természetesen a fizetést is az elvégzett munka után kapjuk.

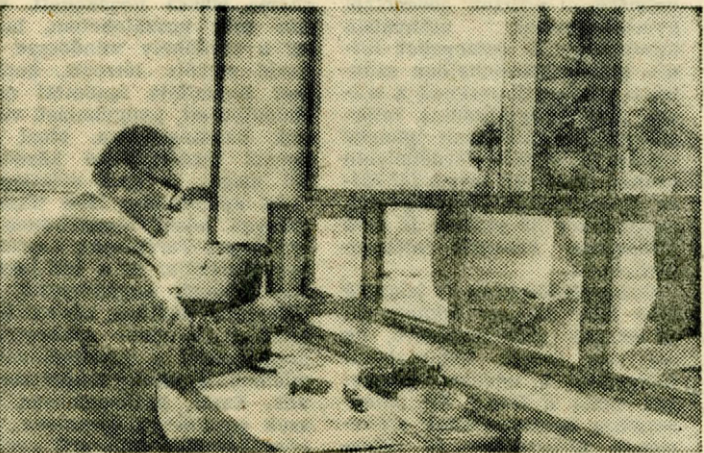
— Hogyan gondoskodott az üzem a szabad időtök eltöltéséről?

— Nem unatkoztunk munka után sem. Az üzem vezetősége kitűnő sportolási lehetőséget teremtett számunkra. Röplabda- és labdarúgó bajnokságot szervezett az üzem dolgozói és a diákok között. Belépőjegyeket kaptunk különböző kulturális rendezvényekre. Voltunk közös kiránduláson Bojnícán, és sokat sétáltunk a környéken, a Kis-Duna csodálatos ligeteiben.

— És ha most visszajárunk az elmúlt napokra, vajon megérté-e? Visszajönnétek-e újra?

— Mi most kezdjük majd ízeletni a tulajdonképpeni főiskoláséletet. E néhány hét alatt összeszoktunk, megismertük egymást, és így sokkal könnyebb lesz számunkra az első hónap az egyetemen. És hogy eljövünk-e ismét? Mi mind a négyen a jövő nyár egy részét is itt szeretnénk eltölteni.

—pék—

Délelőtt 10 óráig több mint 400 jegyet adott el Pétervári László pénztáros

elemzések bizonyíthatják, hogy valóban gyógyvíz-e. Persze mi hideg kútvízzel keverten adagoljuk a medencékbe.

Folytatná a felsorolást, de Hajnovics Dezső elvtárs, aki a papírgyárból jött idénymunkára, hogy a vízvezetékek karbantartásáról gondoskodik, félbeszakítja:

— Gyere gyorsan a ketteshöz! Csörepedés! Mondtam én, hogy azt nem lehet csak úgy hagyni... Gyere, gyere!

— magyarázza. — Most diszkót rendezek. Kedvelem a régebbi slágereket. Felteszek néhány lemezt, hadd strandoljanak vídámabban.

Elmenőben hallgatom a slágeret:

„Ha végre itt a nyár... és meleg az idő... Oh, én úgy szeretem a strandot...”

Úgy érzem, a társadalmi munkával megvalósított ígéretnek Vadason sok ember örül.

HAJDÚ ANDRÁS

ÚJ SZÓ

VIII. 30.

6